

Regeringen
Finansdepartementet

Datum 2006-05-03
Dnr 32-2005-1067

Årsredovisningen för staten 2005

Rikskrevisionen har granskat årsredovisningen för staten, daterad 2006-04-06. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande.

Rikskrevisionen har avgivit revisionsberättelse med upplysning och vill fästa regeringens uppmärksamhet på nedanstående.

Redovisning av ersättning för förtida stängning av Barsebäck 2

Sammanfattning

Enligt det tilläggsavtal som reglerar den kompensation som staten ska erlagga för en förtida stängning av Barsebäck 2 föreligger en redovisningsmässig förpliktelse per 31 december 2005.

Rikskrevisionen konstaterar i granskningen av årsredovisningen för staten och myndigheternas årsredovisningar att den aktuella förpliktelsen endast redovisas i årsredovisningen för staten. Ingen myndighet redovisar förpliktelsen.

Den juridiska konstruktionen för ersättning för förtida stängning innebär att ingen myndighet är redovisningsansvarig för förpliktelsen.

Redovisningen i staten bygger på att det är myndigheterna som ska redovisa statens samtliga ekonomiska händelser. Juridiska konstruktioner som innebär att denna grundläggande princip frångås medför ett otydligt redovisningsansvar som i sin tur leder till en risk att statens samtliga ekonomiska händelser inte redovisas.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 5 februari 1998 (N98/108) med stöd av lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling att rätten att driva reaktor B1 vid Barsebäcks kärnkraftverk för att utvinna kärnenergi skulle upphöra vid utgången av juni månad 1998. Efter regeringsrättens prövning enligt rättsprövningslagen beslutades dock att rätten att driva reaktor B1 inte skulle upphöra förrän vid utgången av november månad 1999. Reaktor B1 stängdes den 30 november 1999.

I ramavtal av den 30 november 1999 med anledning av en förtida stängning av reaktor Barsebäck 2 (Ramavtalet) regleras på vilket sätt E.ON Kärnkraft Sverige AB (E.ON) ska kompenseras av staten för en förtida stängning av de två reaktorerna i Barsebäcks kärnkraftverk, reaktor B1 och reaktor B2. I Ramavtalet regleras vidare villkoren för Vattenfall AB:s (Vattenfall) medverkan i en sådan uppgörelse.

Regeringen beslutade den 16 december 2004 (N2004/9028/ESB) med stöd av avvecklingslagen att rätten att driva reaktor B2 skulle upphöra vid utgången av maj månad 2005. Reaktor B2 stängdes den 31 maj 2005.

Ett tillämpningsavtal (Tillämpningsavtalet) till Ramavtalet träffades 10 november 2005 mellan staten, E.ON och Vattenfall i syfte att i enlighet med bestämmelserna i Ramavtalet närmare reglera den kompensation E.ON och Vattenfall ska erhålla av staten för en förtida stängning av reaktor B2 till följd av regeringens beslut 16 december 2004.

Tillämpningsavtalet

Tillämpningsavtalet förutsätter för sin giltighet att styrelserna i Vattenfall och E.ON samt regeringen godkänner Tillämpningsavtalet. Dessa godkännanden har skett. Ett ytterligare villkor för giltighet är att Malmö tingsrätt godkänner tillämpningsavtalet. Något sådant godkännande föreligger inte.

Staten ska enligt Tillämpningsavtalet, efter att regeringen och styrelserna i E.ON och Vattenfall godkänt Tillämpningsavtalet, betala 4,1 miljarder kronor till Barsebäck Kraft AB genom utfärdande och överlämnande av ett enkelt skuldebrev. Om inte Malmö tingsrätts godkännande föreligger ska skuldebrevets giltighet villkoras med detta.

Av regeringsbeslut 15 december 2005 (M2005/6439/E) framgår ”Kammarkollegiet skall ... ansvara för utfärdandet av det skuldebrev avseende ersättning för reaktor B2 ...”. Ett sådant skuldebrev finns utfärdat 2005-12-16 av Staten genom Kammarkollegiet.

Föreligger det en redovisningsmässig förpliktelse för staten per 31 december 2005?

Av Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 4 kap. 2 § förordning (2005:605) om årsredovisning och budgetunderlag framgår ”Myndigheten skall på balansräkningens passivsida redovisa förpliktelser som är hänförliga till händelser som inträffat under räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår, som är säkra eller sannolika till sin förekomst och som kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Som *skuld* skall redovisas förpliktelser som är säkra med avseende på såväl belopp som tidpunkt då de skall infrias. Som *avsättning* skall redovisas förpliktelser som är ovissa till belopp och/eller till den tidpunkt då de skall infrias.”

Redovisning i balansräkningen ska ske så snart det är sannolikt att en förpliktelse uppkommit. Tillämpningsavtalet preciserar belopp, betalningsmottagare och tidpunkt för ersättningen från staten. Kravet på att en förpliktelse sannolikt uppkommit anser Riksrevisionen därmed vara uppfyllt. Att Malmö tingsrätt inte godkänt Tillämpningsavtalet påverkar inte Riksrevisionens uppfattning om att det föreligger en redovisningsmässig förpliktelse.

Riksrevisionens slutsats är att staten per 31 december 2005 har en redovisningsmässig förpliktelse, på 4,1 miljarder kronor, att redovisa på balansräkningens passivsida.

Redovisning av förpliktelsen

Årsredovisningen för en myndighet ska avse all den verksamhet som myndigheten ansvarar för, oavsett hur verksamheten finansieras eller i vilken form verksamheten bedrivs (4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag). Av budgetlagen med dess förarbeten framgår att årsredovisningen för staten ska ge en samlad bild av statens finansiella resultat och ställning. Av regeringens årliga normeringsbeslut avseende årsredovisningen för staten framgår att de konsoliderade resultat- och balansräkningarna samt finansieringsanalysen skall omfatta myndigheterna (med några undantag) och vissa fonder. Av detta följer att det är innehållet i myndigheternas och fondernas årsredovisningar som ligger till grund för årsredovisningen för staten. Vid upprättandet av årsredovisningen för staten ska sedan transaktioner mellan myndigheter elimineras samt justeras för t.ex. upptäckta felaktigheter i myndigheternas årsredovisningar.

Riksrevisionen konstaterar i granskningen av årsredovisningen för staten och myndigheternas årsredovisningar att den aktuella förpliktelsen endast

redovisas i årsredovisningen för staten. Ingen myndighet redovisar förpliktelsen.

För att årsredovisningen för staten ska svara mot budgetlagens krav att ge en samlad bild av statens finansiella resultat och ställning är det enligt Riksrevisionens uppfattning rätt att göra en korrigering i årsredovisningen för staten genom att redovisa förpliktelsen, trots att förpliktelsen inte redovisats i någon myndighets årsredovisning. Därigenom skapas ett korrigerande tillägg utöver de uppgifter som hämtats från myndigheternas årsredovisningar. Den aktuella förpliktelsen uppmärksammades vid upprättandet av årsredovisningen för staten, och kunde därför beaktas.

Riksrevisionen har i granskningen låtit utreda var ansvaret för att redovisa förpliktelsen ligger. Den sammantagna slutsatsen från utredningarna är att den juridiska konstruktionen för ersättning för förtida stängning innebär att ingen myndighet är redovisningsansvarig för förpliktelsen. Eftersom ingen myndighet har redovisningsansvar för förpliktelsen har Riksrevisionen inget att invända mot någon myndighet att den inte redovisat förpliktelsen i sin årsredovisning.

Riksrevisionen vill samtidigt påtala vikten av att samtliga redovisningsmässiga förpliktelser för staten redovisas hos någon myndighet.

Som inledningsvis beskrevs ovan bygger redovisningen i staten på att det är myndigheterna som ska redovisa statens samtliga ekonomiska händelser. Juridiska konstruktioner som innebär att denna grundläggande princip frångås medför ett otydligt redovisningsansvar som i sin tur leder till en risk för att statens samtliga ekonomiska händelser inte redovisas.

Riksrevisor Lennart Grufberg har beslutat i detta ärende. Revisionschef Curt Öberg har varit föredragande.

Lennart Grufberg

Curt Öberg